

פחד דוד

פרשת וישלח

ט"ז כסלו תשע"ו

794

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

עם לבן גרתי ותר"ג מצוות שמרתי

יש ישיבות, כוללים ומקוואות, ואפילו באלסקה ובסין הרחוקה קול התורה נשמע.

וכן לפני שלושים שנה כל מה שהיה בליאון שבצרפת זה בית ספר אחד של יהודים עם שישים ילדים, שני קצבים ומקווה אחד וכמעט לא היו עשירים שם, והיום בלי עין הרע היהדות משגשגת ופורחת, יש עשרות קצבים, עשרה מקוואות, בתי ספר, ישיבות, כוללים והתעוררות גדולה. כמו כן יש שם עושר והצלחה כלכלית והכל בזכות התורה הקדושה המביאה ברכה ושפע לכל הסביבה.

וכך גם על כל לומד ולומד לדעת שכשהוא לומד בהתמדה ולשמה בלי קנאה ומידות רעות, לא רק שהוא זוכה לברכה והצלחה, אלא בנוסף הוא משפיע על כל הסביבה שלו, וכך גם אם היו יודעים אנשים מה התורה גורמת ולא רק לעצמם, היו מבינים שזה הכבוד האמיתי ואין כבוד אלא תורה, והלואי שאחד ייקח את השם שלי ויטפל בכל מה שאני נצרך להתעסק כל הזמן, או אז אוכל לשבת בשקט וללמוד את התורה הקדושה. ובאמונה שלמה הייתי מוכן אפילו לוותר על הזכות להיות נכד לצדיק רבי חיים פינטו זיע"א, העיקר שאוכל לשבת וללמוד כל הזמן בבית המדרש. אמנם מה אעשה שכך הורו לי רבותי שזה התפקיד שלי, וכל אחד והתיקון שלשמו הוא נשלח לעולם, ועל כל פנים צריך לדעת ולהבין את הזכות והחובה שיש בלימוד התורה. וכמו שאמר רב יוסף "אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא" (פסחים סח, ב), והפירוש הוא, שלולא התורה הוא היה יכול להיות עוד יוסף מהרחוב, אבל התורה הקדושה הפכה אותו לאדם אחר - לרב יוסף, וזה הכוח של התורה הקדושה, וכשאדם מבין משהו מן התורה הקדושה הוא צריך לשמוח שמחה גדולה.

וזה מה שהדריך אותנו יעקב אבינו, שצריך להתנתק אפילו מהדוד ומהסבא, מכל אלו שלוחמים ומפריעים לתורה הקדושה, וזה המסר שיעקב שלח לעשו, שהוא למד תורה וחזר על תלמודו מאה ואחת פעמים, ושמר על תר"ג מצוות ומאה ברכות, וכששמע זאת עשו הביא עימו ארבע מאות איש, מכיוון שידע שבזה צריך להילחם בעזות ובכל הכוח.

התורה מספרת שכשעשו נפגש עם יעקב הוא נשק לו כדכתיב "וישקהו", ונחלקו (ב"רעה, ט) אם הוא רצה לנשך אותו ונשברו שיניו, או שנכמרו רחמיו ונשק אותו מתוך אהבה וקירבה. כאשר עשו השלים ונכנע ליעקב ביקש ללכת לפניו ואף כאן יעקב אמר לו "ואני אתנהלה לאיטי" (בראשית לג, ד), שאין פניו להיות עמו ולגור אתו, וכתוב "ויעקב נסע סוכתה" (שם יז), יעקב נפנה לדרכו ולא הלך להתיישב עם עשו בשעיר, הוא נפרד והתנתק ממנו כדי לא להיות מושפע ממנו.

ורמז יש בדברי יעקב "ואנכי אתנהלה לאיטי" שאנו צריכים לעסוק בתורה לאט ולחזור עליה הרבה פעמים, וזה מה שצריך להעסיק את ראשו של האדם. יעקב רצה בזה לנסות את עשו "ואני אתנהלה לאיטי", אני לא עושה מצווה וגומר וממשיך לדבר אחר שאינו קשור למצוה ח", אלא עסוק בזה כל הזמן, וזאת עשו לא רצה והלך לדרכו שעירה שזה מלשון רשעות, שהמשיך להיות דבוק רק ברשעות רחמנא ליצלן.

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה. ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיש לאדני למצוא חן בעיניך" (בראשית לב, ד-ז)

צדיקים אין להם מנוחה בעולם הזה. יעקב לא סיים את יסוריו וניסיונותיו, שהרי רק נפרד מלבן מיד קפץ עליו רוגזו של עשו, וזה כבר בחינה אחרת מכיוון שעשו הוא אחיו ובשרו, ויעקב רצה להראות לבניו הצדיקים שלא רק מלבן מתנתקים, אלא אפילו מעשו שהוא אח צריך להתנתק, למרות שיהיה קרב ומלחמה מחמת זה.

נאמר "וישלח מלאכים אל עשו אחיו", ונחלקו בחז"ל (ב"רעה, ד) אם מלאכים ממש או שליחים, על כל פנים הוא שולח להודיע לעשו עם לבן גרתי ותר"ג מצוות שמרתי, ומה בא לומר לו בזה. כנראה בא לומר לו שזו הדרך שלו ואפילו עם לבן לא התחבר ולא למד ממנו, אלא פרש הימנו ותמיד היה דבוק בתר"ג מצוות, ורצה להודיע לו שזו דרכו ואפילו מאחים הוא מתנתק בשביל לקיים המצוות.

"ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה", ועיין ברש"י שבה רמז על יוסף, שרמז לו על השבטים שגם הם הולכים בדרכו. "עם לבן גרתי" סופי תיבות בגימטריא מאה, ללמדנו ששמר על מאה ברכות בכל יום. ועוד רמז יש בזה, עם הכולל עולה כמנין מאה ואחת, ללמדנו שחזר על תלמודו מאה ואחת פעמים ולכן לא שכח תלמודו. יעקב בא להודיע לעשו שהוא מגיע עם משפחתו לארץ כנען ולכן על עשו להחליט, או לחיות כיהודי ולשוב בתשובה, או להתנתק כליל ממנו. מכאן שיש להיזהר ולהתרחק מאדם רע.

ועיין במדרש (ב"רעה, ט) שכתב שמעשה דינה הוא עונש על מה שיעקב התנתק לגמרי מעשו ולא חשב שיוכל להשפיע עליו לטובה על ידי שיישא את דינה, ורואים כפי שביארנו שצריך להתנתק אך גם לנסות להשפיע לקדושה ולתורה.

וזהו מוסר עצום, שרצה יעקב לעשות מעשים שהם בבחינת סימן לבנים, ורצה להראות איך יש להתנהג וכיצד לשמור על הגחלת של עם ישראל שלא תכבה, שאפילו בזמן של קשיים ומשברים, צריך לדעת לא להתייחס לפיתוי של "נהיה ככל הגויים בית ישראל" אלא אדרבה, צריך להבדיל ולשים גל-עד בינינו לבין הגויים, על מנת שהגחלת של עם ישראל תמשיך לבעור.

לימוד התורה מביא שפע לעולם

ראיתי מובא שמרן הרב שך זצ"ל אמר דבר נפלא. אנשים חושבים שהם עושים טובה בכך שלומדים את התורה הקדושה, אולם אינם מבינים שהלימוד הוא כבוד בשבילם. ואמר, שכשמתבוננים על כל המקומות שהיהודים הגיעו אליהם במשך הדורות רואים שהם גידלו אותם ובזכות התורה הקדושה המקומות התפתחו ונהיו מעצמות. כדוגמא ניתן להביא את אמריקה שכשהיהודים הגיעו והשתקפו בה היא הפכה לאימפריה, והיום גם ברוסיה

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 16:00 | 16:14 | 16:04 | 16:18

מוצאי שבת 17:15 | 17:16 | 17:14 | 17:18

רבינו תם 17:53 | 17:49 | 17:49 | 17:54

הילולא דצדיקיא

טז - רבי שאול ידידיה טאוב האדמו"ר ממודז'ץ

יז - רבי יוסף יוזל הורביץ

יח - רבי ברוך ממזיבז

יט - רבי דב בער המגיד ממעזריטש

כ - רבי צבי פסח פרנק

כא - רבי רפאל ברדוגו

כב - רבי אליעזר אשכנזי בעל 'מעשי ה'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר
הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

להסתופף בצל השכינה

בימי האינתיפאדה הראשונה אשר התחוללה בארץ ישראל, השפיע המצב הקשה בישראל גם על שאר מדינות העולם אשר סבלו מהפרעות קשות ומהפגנות חוזרות נגד ישראל ונגד יהודים.

נוכרי מארצות ערב שהיה בצרפת שמע באותם ימים שבישיבתנו בצרפת מתקיים שיעור תורה באופן קבוע. נוכרי זה, שהתעניין בתורת היהודים החל להגיע לשיעורי התורה, וכשישב לצד בחורי הישיבה - הקשיב לקול דברי התורה שנאמרו בהיכל בית המדרש. מתיקות התורה חדרה לנשמתו וגרמה לו להרהורי תשובה ולרצון אמיתי להתקרב לריבונו של עולם. כשהבחינו בו תלמידי הישיבה כשהוא נכנס ויוצא בשערי הישיבה - חששו ממוצאו הערבי וחשבו שהוא טרוריסט המבקש לפגוע לרעה בלומדי התורה, ועל כן גרשו אותו משטח הישיבה והזהירו אותו לבל יוסיף להגיע למקום.

הנוכרי, שנפשו דבקה בלימוד התורה, בא לפני ובה על רצונו הגדול ללמוד תורה, ואמר שבגלל מראהו הערבי גרשו אותו בני הישיבה מהמקום והם אינם מאפשרים לו לדבוק בתורה כאשר חשקה נפשו.

הבטתי בפניו של הנוכרי וראיתי שניכרים דברי אמת, לפיכך יצאתי איתו אל בחורי הישיבה והוריתי להם לאפשר לו להיכנס לישיבה ללא כל הפרעה.

במשך מספר שנים התמיד הנוכרי ולמד בישיבתנו הקדושה. ולאחר שנים אלו שלחתי אותו ללמוד תורה בארץ ישראל,

שם זכה להתגייר והפך להיות יהודי כשר בעם ישראל. לאחר מכן הוא עבר להתגורר בברזיל, ונהיה לתלמיד חכם גדול, העוסק בתורה הקדושה יומם ולילה ובקי בכל אוצרות הש"ס. זכיתי להיות מתומכי תורתו, וכבר למעלה מחמש עשרה שנים אני שולח לו מידי חודש סכום כסף עבור מחייתו. בטוח אני שסכום כסף זה הינו הצדקה המובחרת ביותר שאני נותן, שכן בכך אני מחזיק אותו ואת תורתו.

התמדתו של הגר בלימוד התורה כל כך רבה, עד שבאחד הימים כששוחחתי איתו בטלפון וביקשתי לדרוש בשלומו, הרגשתי שהוא ממחר לסיים את השיחה איתי, ונראה היה כאילו הוא אינו מעוניין לשוחח כלל.

כששאלתי אותו לפרש הקיצור בדבריו ולפרש רצונו לסיים את השיחה, הוא השיב לי שהוא חס על כל רגע ורגע שהוא מתבטל מלימוד התורה, והוא ממחר לשוב לבית המדרש להמשיך ללמוד תורה.

כשמעתי את דבריו אלו אמרתי לו: "אשריך טוב לך. אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא."

אשרי האדם שעבר מגדר 'גוי' לגדר 'יהודי', ואשרי ואשרי חלקו שמרגע שהצטרף לעם ישראל - משקיע הוא את כל זמנו ואת כל כוחותיו ללימוד התורה מתוך התעלות וקדושה, ללא הפסק ומבלי לבטל אפילו רגע אחד להנאות העולם הזה.

ריקוד התשובה

הכרתי בעבר גר צדק שהתגורר בצרפת. לדאבון הלב לאחר שהתגייר - נשמתו התקררה

מההתלהבות הגדולה שהייתה בו לפני שקיבל עליו עול מלכות שמים, והוא זנח את קיום התורה והמצוות.

באחת השנים בחג שמחת תורה, ביום טוב שני של גלויות, הבחנתי בו בבית הכנסת כשבא להשתתף בשמחת התורה.

שמחתי מאד לקראתו, וביקשתי לחזק אותו ביהדות שאליה הוא הצטרף לא מזמן ולצערי קשה היה לו לקיימה, לפיכך נטלתי בידי את ספר התורה והנחתי אותו בתוך זרועותיו. להפתעתי הרבה הגר לא דחה אותי כלל, אלא החל לנוע בשמחה ולרקוד עם ספר התורה מתוך התלהבות רבה ודבקות בקדושה.

כשראיתי את התלהבותו הגדולה אמרתי לו: "דע לך יקירי שהריקוד עם ספר התורה הוא יקר ואהוב לפני הקב"ה, אך הוא אינו העיקר, אלא קיום המצוות הכתובות בתורה הקדושה". ולאחר מכן המשכתי ופרטתי באוזניו על מעלת וחובת מצות השבת, שיש לנוח בה מכל מלאכה ולהישמר מלחללה ח"ו.

לאחר החג לא פגשתי בגר במשך תקופה ארוכה ועל כן לא ידעתי האם מעשיי בבית הכנסת והדברים ששוחחתי עימו השפיעו ולו במעט עליו ועל מעשיו.

אך בעת שהותי בארץ ישראל זמן מה לאחר מכן בא לפני הגר, וכשהתחלתי שוב לדבר עימו ולנסות לשכנע אותו לשמור את השבת - התברר לי לשמחתי הרבה כי דבריי שנאמרו בחג שמחת התורה - התיישבו על לבו והוא שומר את השבת בשלמותה ומקיים אותה על כל פרטיה ודקדוקיה.

בטוב טעם

טעמי מנהגי ישראל

יש הנוהגים שבשעת קשירת הציצית, אם הוצרכו לקצר את החוטים, חותכים אותם בשיניים ולא בכלי ברזל.

היסוד למנהג זה הוא על פי המבואר במשנה מסכת מדות (ג. ד) שאת אבני המזבח לא היו סדין אותן בכלי ברזל, שמא יגע ויפסול, שהברזל נברא לקצר ימיו של אדם, והמזבח נברא להאריך ימיו של אדם, אינו בדין שיונף המקצר על המאריך.

ואמרו בגמרא שבעוון ציצית בניו של אדם מתים כשהם קטנים, ואם כן הציציות נבראו להאריך ימיו של האדם ואינו בדין שיונף המקצר על המאריך.

(בחוטי ציצית שנפסלו, יש שנוהגים להשתמש בהם כסימנים בספרי קודש. כמובא במהרי"ל שמכיון שנעשתה בהם מצוה אחת, יעשה בהם מצוה נוספת).

במרה מפטירין

הפטרת השבוע: "חזון עובדיה" (עובדיה א)

ויש מבני אשכנז שמפטירין "ועמי תלואים" (הושע א)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על שנאתו המתמדת של עשו

ליעקב, כפי המתואר בהרחבה בפרשתנו כאשר עשו בא עם ארבע מאות איש בכדי להרע ליעקב.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

מתעורר קטרוג גדול

על ידי לשון הרע מתעורר קטרוג גדול על ישראל וגורם להריגת בני אדם מישראל, כמבואר בזוהר שכאשר אדם מדבר לשון הרע בארץ מתעורר רוח טמא ורע מלמעלה, וגורם למוות וחרב והרג בעולם. וכאשר יש התעוררות בארץ בדיבורי רכילות, מתעורר הנחש הגדול שלמעלה לדבר רכילות על העולם כולו. ואמרו חז"ל שאותו דיבור של לשון הרע עולה עד כנגד כיסא הכבוד. ויש ללמוד מכאן כמה גדול החורבן שנגרם מחטא זה.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

תורה בגויים אל תאמין

**"זישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שיעיר
שדה אדום"** (בראשית לב, ד)

למביט מן הצד נראה שהפגישה בין יעקב לעשו נעשתה ביוזמתו וברצונו של יעקב, ששלח יעקב שליחים לפניו וכיבדו במתנות לרוב. ומנגד נראה שלאחר כל התכונה סביב פגישתם של האחים, יעקב אינו מעוניין להמשיך את הקשר עם אחיו, וכאשר עשו פונה אליו ואומר לו "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך" (בראשית לג, יב), יעקב משיב כנגדו "יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה" (שם יד), ומשמע שסרב יעקב לרצונו של אחיו ללכת עימו. וקשה, מדוע בתחילה יעקב חפץ בקשר עם עשו ולא התכונן מיד למלחמה נגדו אלא ניסה לבוא אליו בדרכי שלום, ואילו לאחר מכן הוא דוחה את עשו מעל פניו.

ונראה להשיב שיעקב ידע את כל אשר עתיד לקרות באחרית הימים, ואם כן כל הקורות אותו היו בבחינת מסר לבניו - מהי הדרך הנכונה אשר בה יש ללכת ואתה יש לבחור. ויעקב טרם מותו רצה למסור לבניו את נבואת אחרית הימים, אך הקב"ה העלימה ממנו בכוונה תחילה (פסחים נו, א), שלא רצה שדברים אלו יתפרסמו לכל. ויעקב בחכמתו כי רבה חיפש כל ימיו להנחיל לבניו את השקפת החיים הנכונה, המובילה את האדם אל הטוב הצפון.

ויעקב אבינו קורא לעשו לבוא ולהיפגש עמו, היות ורצה להעניק צידה לדרך לבניו, שאם הם רואים את עשו יושב בשלוח, עליהם לקום עליו ולהטרידו כי אחרת הם עלולים להיות מושפעים ממנו. ואם אתה אכן קם על עשו ומטרידו, מובטח לך סיעתא דשמיא שלא יאונה לך כל רע, היות ואין פניך מועדות לחרור ריב, אלא כל מטרתך להישמר ולהינצל מידי עשו.

ולאחר מכן כשעשו מבקש להצטרף למשפחת יעקב, יעקב אבינו דוחה אותו מעל פניו, היות וחש שמניעיו של עשו אינם טהורים, שאמנם עשו זכה ללמוד תורה עם האבות הקדושים ונספגה בו מעט מן הקדושה, אך עם זאת רצה להנהיג משתי העולמות גם יחד, ולא רצה לוותר על תענוגות העולם הזה לשם רכישת מקום של כבוד בעולם הבא. ועשו בראותו את גודל עושרו של יעקב נתעורר לרגע, וברצונו היה לדבוק בדרכו של אחיו, אך יעקב מבחין שמניעיו של עשו אינם טהורים וזהו ניצוץ שנדלק לרגע ומיד עתיד להיכבות.

ועשו מגלה את דעתו האמיתית בכך שאומר "נסעה ונלכה" (בראשית לג, יב), ומשמע שחיבר עצמו בשותפות עם יעקב, שנתכוון לומר פעם אני אשלוט ופעם אתה תשלוט, שלא הסכים להכניע עצמו כליל בפני התורה ובפני יעקב שייצג אותה. וכגון זה ישנם כאלה הנוהגים להדליק את אור החנוכה ולהבדיל בין קודש לחול הם מדליקים עימו את עץ האורות של הגויים רח"ל, בחושבם שניתן לשלב את שתי האורות האלו יחדיו, ואדרבה, כל אור יתרום לאור השני. אך למעשה עיניהם של אותם אנשים טחו מלראות שאין שום אפשרות בעולם לשתף אורות אלו, היות והם מיצגים תרבויות שונות בתכלית שאין להם כל קשר ובסיס. ורק מי שמוכן להכניע עצמו לתורה ולקבל עליו את מרותה ללא עוררין, זכאי שאור התורה ישכון בלבו.

ועשו שכאמור רצה לחיות חיי שותפות, והטעים עצמו גם מחיי עולם הזה וגם מחיי עולם הבא, לא נתקבל בברכה על ידי יעקב, היות ואין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה ושם רק אותה לנגד עיניו. ולפיכך מיד לאחר המפגש יעקב מתנתק מעם עשו, בכדי להנחיל מסר לבניו היאך יש לנהוג עם הגויים, על מנת שחלילה לא יושפעו מתרבותם הרעה.

אמרי שפר

מדרשי חז"ל על פרשת השבוע

מעשי אבות

"כה תאמרן לאדני לעשו". (בראשית לב, ה)

הוא קראו אדוני, אמר ירמיה "מה תאמרו כי יפקד עליך ואת למדת אותם עליך אלופים לראש" (ירמיה י"ג, כ"א). אמר רבי פנחס; אנטונינוס היה מכבד את רבינו מה שאין סוף, וכשהיה רבינו משלחני אצלו, והיה כותב לו אגרת וכותב בה **עבדך יהודה** שואל בשלומך, והיה רע לאנטונינוס לומר שהוא קורא עצמו עבד. אמר לו; אל תכתוב עוד כדבר הזה. א"ל רבינו כך אני כותב לך, שאיני טוב **מיעקב אבא**, כששלח אצל עשו מה אמר לו "כה אמר עבדך יעקב". ("מדרש תנחומא")

חנופה המותרת

"כה תאמרן לאדני לעשו". (בראשית לב, ה)

זה שכתוב "מעין נרפש מקור משחת צדיק מט לפני רשע" (משלי כ"ה, כ"ו). אמר לו הקדוש ברוך הוא ליעקב: לא דיך שעשית את הקדש חול, אלא שאני אמרתי "ורב יעבד צעיר" (בראשית כ"ה, ג), ואתה אמרת "עבדך יעקב". חייך **כדברך כן יהיה**, הוא ימשול בך בעולם הזה ואתה תמשול בו לעולם הבא. אמר יעקב לפניו: רבון כל העולמים, אני מחניף לרשע בשביל שלא יהרגני. מכאן אמרו: מחניפין לרשעים מפני דרכי שלום. "כה אמר עבדך יעקב", למדה תורה דרך ארץ לחלוק כבוד למלכות. רבי היה כותב לאנטונינוס: יהודה עבדך שואל בשלומך. לחלוק כבוד למלכות כאשר עשה יעקב לעשו.

מעשי הצדיקים

"ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו". (בראשית לב, כה)

"אין כאל ישורון רוכב שמים בעזרך" (דברים ל"ג). רבי ברכיה בשם רבי יהודה ברבי סימון אמר; אין כאל ומי כאל ישורון, הנאים והמשובחין שבכם. אתה מוצא כל מה שהקב"ה עתיד לעשות לעתיד לבא, הקדים ועשה על ידי הצדיקים בעולם הזה: הקב"ה מחיה המתים ואליהו מחיה את המתים. הקב"ה עוצר גשמים ואליהו עוצר גשמים. הקב"ה מברך את המועט ואליהו מברך את המועט. הקב"ה מחיה את המתים ואלישע מחיה את המתים. הקב"ה פוקד עקרונות ואלישע פוקד עקרונות. הקב"ה מברך את המועט ואלישע מברך את המועט. הקב"ה ממתיק את המר ואלישע ממתיק את המר. הקב"ה ממתיק את המר במר, ואלישע המתיק את המר במר. רבי ברכיה בשם רבי סימון אמר; אין כאל ומי כאל ישורון. ישראל סבא. מה הקב"ה כתוב בו (ישעיה ב') "ונשגב ה' לבדו", אף יעקב "ויותר יעקב לבדו". ("מדרש רבה")

ביום ההוא

"עד אשר אבוא אל אדוני שעירה". (בראשית לג, יד)

אמר רבי אבהו; חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שהלך יעקב אצל עשו להר שעיר מימיו, אפשר יעקב אמיתי היה, ומרמה בו! אלא אימתי הוא בא אצלו לעתיד לבוא. הדא הוא דכתיב "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו". ("לקוט שמעוני")

כחול הים

"ושמתי את זרעך כחול הים". (בראשית לב, יג)

למה נמשלו ישראל כחול הים? אמר רבי מנחמא; לומר לך, מה החול הזה אתה עושה בו גומא בערב, ובשחר אתה מוצא שכבר נתמלאת - כך הם ישראל, כל אלפים שחסרו בימי דוד נתמלאו בימי שלמה, שנאמר "יהודה וישראל רבים כחול אשר על שפת הים" (מלכים א; ד. כ), וכן בכל דור ודור. ("מדרש ילמדנו")

פרקים במסכת חינוך הבנים

פלגי מים

רוחניים בעיה"ק ירושלים. רוחות חדשות נשבו בעיר, ניצני הפקרות ופריקת עול יראת שמים, שחדרו והזיקו לנפשו של הילד יהודה שלמד אז בתלמוד תורה.

אמו הצדקנית הבחינה במצב רוחו הנכאה וברפיון הרוחני שחל בו, עד שכבר לא היה מסוגל להשכים קום בכדי להתפלל עם נץ החמה כפי שהרגילה אותו. היא לא ידעה מנוח בנפשה עד שהלכה לתלמוד תורה בכדי לשוחח עם המלמד ולעמוד על הסיבה שגרמה לו לרפיון רוחני.

כשנכנסה אל חדר הלימודים, כך מסופר בספר 'וזאת ליהודה', מיד חשכו עיניה; היא הבחינה שאותו מלמד שהופקד על חינוך הילדים בתלמוד תורה, אינו ירא שמים.

כהרף עין הובהר לה כל הענין, ומיד עשתה מעשה; באין אומר ודברים אחזה ביד בנה הקטן והוציאה אותו מן המקום ההוא - לצמיתות.

עוד באותו יום פנתה לחפש עבורו מקום חינוך כשר. וכשסירבו לקבל את בנה בתלמוד תורה של עדת הבורכים, בתואנה שבאמצע השנה לא מקבלים תלמידים חדשים, היא לא נסוגה אחור מהחלטה; היא שכרה עבורו מלמד פרטי, יהודי תלמיד חכם וירא שמים בכדי שילמד אותו תורה בקדושה ובטהרה.

רבי יהודא עצמו סיפר בערגה את המשפט שאמרה לו אמו בילדותו; "יהודה! אני אסע במיוחד לקבר הרשב"י במירון, בכדי להתפלל עבורך שתזכה להתפלל כל ימך בהשכמה עם נץ החמה".

תפילתה, מיותר לציין, עשתה פרי; כמעט בכל ימי נזהר רבי יהודא ולא החסיר להתפלל תפילת שחרית כוונתיו עם נץ החמה. מנהג חביב שהפך להיות אצלו קנין נפש.

אשר תלותו החומרית והנפשית בהם, מביאה לכך שהחינוך הנמסר על ידם עובר בטבעיות כחלק מסדר החיים, ולא כהשפעה צדדית וחינוכית, כשל המבוגר. כך טבע הקב"ה טבע עולמו בסדר הבריאה, שהחינוך יעבור מדור לדור.

אך מציאות החיים מוכיחה מעל כל ספק כי החינוך הינה תורה שלמה ומשנה מורכבת, יש לה כללים ודרכים, 'עשה' ולא תעשה'. כשם שהתורה מצוה מצוות כדוגמת ציצית ותפילין, אשר לבד מהלכותיהן יש גם את הטכניקות והעצות איך לעשותם, כיצד לעשות את התפילין, וכיצד לבנות את בתי התפילין וכדומה. כך גם הדברים אמורים כלפי מצות חינוך הבנים, לבד מהלכות חינוך, מה יש לחנך את הילד, יש גם את הטכניקות והעצות המועילות איך להצליח בחינוכם.

תורה זו, חכמה היא ואינה מלאכה בלבד, הגשמתה בפועל אינה דורשת רק מאמץ, כי אם גם הבנתם וידיעתם, כמו למידת שפה והרגל סגנון. הורים ומחנכים היודעים כי הם אחוזים באמת הבניין, לבנות את רוחו ודעתו ומגמתו של הילד, ולומדים את דרכי ההשפעה הנכונה על נפש הילד, ומשתדלים לקנות גישה נכונה אליו, בס"ד יצליחו.

זוהי האחריות הכבידה המוטלת על ההורים והמחנכים, זוהי מצות החינוך האב על הבן, הרב לתלמידו, להעמיק חקור בדרכי החינוך המועילות, לטכס עיצה ותחבולה, לפי רוחו של כל ילד, אופיו וטבעו, ככתוב "חנוך לנער על פי דרכו".

כפי המסופר על הגאון רבי יהודא צדקא זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף' שבימי ילדותו עוד כשהיה בן חמש שנים פרצה אז מלחמת העולם הראשונה שנמשכה במשך חמש שנים רצופות, ובמהלכן חלו תמורות וזעזועים

חינוך הבנים היא המצוה הגדולה המוטלת על ההורים והמחנכים, למסור לבנים את ערכי התורה והמצוה והמידות הטובות. אך בחינוך הילדים, גם כלפי המתבגרים שביניהם, אין די בידיעת הערכים ואמירתם לבנים. הן המבוגר ששאיתו הכנה היא עשות רצונו יתברך, ולכן הוא מוכן להתאמץ ולהקריב עבור זה את מאווי החומר, אזי אין לרבו כי אם ללמדו תורה ומצוות ודרכי השלמות. אך הילד הצעיר, הוא הרי חסר רקע נפשי, והוא מוכן ומזומן להטות שכמו לסבול עול ומצוות, לא נוכל להסתפק להודיע לו את האמת כפי שהיא, אלא עלינו למצוא עצה ותושיה איך לעורר ולמשוך את רצונותיו והתענינותו, להאזין וללמוד, לשמור ולעשות.

עלינו כמבוגרים מוטלת החובה הפנים באישיותו יחס נכון לדרכי האמת, לתמוך בו ולעזור לו להתגבר, להתאמץ, עבור ערכי התורה והמצוה, עוד בעודו נער קטן, אשר עדיין רצונותיו הטבעיים מושכים אותו לכיוון הפוך.

אמנם אין לדמות את דרכי השפעת הורים ומורים על הבנים, להשפעת אדם על חברו, אשר גם לכך דרוש להבין לנפש השני, לדעת מהי הדרך הנכונה, להסביר לו ולשכנע אותו. אך שונה היא המערכת היחסים בין הילד להוריו ומוריו,

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

הצדיק הקדוש רבי דוד אפרגן זצ"ל, נגלה פעמיים באותו הלילה בחלום אל רבי חיים הקטן זיע"א, ואמר לו:

"רבי חיים, קום מיד בבקשה, ותלך מיד אל ביתה של נכדתי, אשר זה עתה ממש ילדה בת למזל טוב. תברך את התינוקת, ותתן לה את השם חנינא".

רבי חיים זיע"א קם מיד ממיטתו, נטל את ידיו כדת וכדין ולקח עמו את משמשו, ויחדיו הלכו במהירות אל בית משפחת אפרגן. כשהגיעו לבית המשפחה דפקו בחוזקה על הדלת, כשהדלת נפתחה נדהמו בני הבית לראות את רבי חיים זיע"א עומד למולם, בשעת לילה כה מאוחרת. רבי חיים זיע"א לא השתהה, הוא ניגש מיד לעצם הענין שלשמו הגיע, ואמר להם:

"מהרו והביאו אלי את התינוקת שנולדה לכם זה עתה".

האב והיולדת התפלאו מאד:

"מנין הרב יודע שנולדה לנו בת למזל טוב? הרי הלידה עצמה היתה לפני זמן קצר מאוד, וכיצד הדבר נודע לרב?"

- "הסבא שלכם, רבי דוד אפרגן, בא אלי מעולם האמת, וביקש ממני לבוא לכאן ולברך את התינוקת, וגם לתת לה את השם חנינא", השיב להם הצדיק המשפט האחרון שיצא מפי רבי חיים זיע"א, הרעיד להורי הילדה את נימי הנפש.

"האם הרב יודע, שאל האב, כי בשנה שעברה נולדה לנו בת, וקראנו את שמה 'חנינא' והיא נפטרה זמן קצר אחר כך?"

- "אין לכם ממה לחשוש, הרגיע אותם הצדיק. הביאו אלי את הבת, אני אברך אותה ואקרא לה את השם 'חנינא', והיא תחיה לאורך ימים, ותראו רוב נחת מזרעה ומזרע זרעה".

הצדיק רבי חיים זיע"א נטל את התינוקת בידי הקדושות, העניק לה ברכה וקרא את שמה 'חנינא'. ברכתו התקיימה במלואה, והילדה גדלה ונישאה וזכתה לראות בנים ובני בנים לאורך ימים טובים. (מפי הרב משה בנישתי, מנהל בית הספר בעיר ניס שבצרפת, בנה של הגב' חנינא).